

علی یونسی نین فارس ایستعمارچیلیق گوروشلرینه باخیش

بیلیندیگی کیمی فارس ایستعمارچیلیغی ایران ممالیکی محروسه سینده حاکیم اولماسینا باخمایاراق ایران آنایاساسینا گوره فارس دیلی نین یانی سیرا فارس اولمایان ائتیکلرین ده دیللی مدرسه لرده درس وئریلمه لی و مطبوعاتدا دا آزاد اولمالیدیر. فارسلیق قانونون قبول ائدیلمه سیندن 40 ایل کئچمه سینه باخمایاراق فارس حاکیمیتی دؤنه دؤنه اؤز مجلسینده قبول اولموش قانونلارین اجرا اولونماسیندان بویون قاچیرار. علی یونسیدن اوخویوروق:

"... از مهم ترین دغدغه‌های مسئولان امنیتی و سیاسی کشور از زمان شکل‌گیری دولت مدرن در ایران تا به امروز، حفظ یکپارچگی سرزمینی ایران بوده است. در واقع، رویکردهای اتخاذشده در دولت مدرن در دوره‌های مختلف، تفاوت‌های مذهبی، اختلافات قومی در مناطق مختلف کشور، همجواری اقوام با قوم مشترک در آن سوی مرزها، تحولات منطقه‌ای و تحرکات روزافزون دشمنان به منظور تفرقه‌افکنی در

داخل کشور، از عواملی است که توجه و بررسی تقویت انسجام ملی و همگرایی در بین اقلیت‌های قومی و دینی در ایران را دوچندان می‌کند"¹.

اوسته منظور اولموش مودرن دؤلتچیلیک دئییل، فارس دیل و مدنیتنی اساس گؤتورموش فارس ایستعمارچیلیق دؤلتی منظور اولونار. بو دؤلت محمود افشار یزدی نین سفاریشلری اساسیندا بوتون امکانلاری مرکز و فارس اولان ولایتلرده توپلایاراق فارس اولمایان انسانلاری ایستر فارس اؤیرنیم سیستمی و ایسترسه ده ایش و یاشاییش باخمیندان اؤز یورد و یووالاریندان دیدرکین ائده رک فارسلیغین آیریلماز ترکیب حیصه سی دئییه اریتمک سیاستینه تابع توتمالیدیر. بو آرادا آذربایجان تورکلوگو بیر اؤرنک اولاراق نظره آلینسا، آذربایجان نین بیر سیرا توپراقلارینی قونشو خالقلارین ولایتلرینه باغلاپاراق آذربایجان توپراقلارینی دا مختلف ادلار ایله بؤلوشدورمک و "آذربایجان آدینی دا جغرافیدن سیلمک، یوخسا سیلینمیش حاله گتیرمک محمود افشار یزدی نین سفاریشلری اساسیندا

سایبیلار. علی یونسی نین قانون قازئتینده آذربایجان تورکلوگونون ملی کیملیگینی دانماق و انکار ائتمک مسئله سی یئنی بیر تاپینتی دئییل، فارس ایستعمارچیلیق حاکیمت مسئوللاری سیستملی آذربایجان تورکلوگونو فارسلیقدا یوخ ائتمک ایسترلر. **سیدمحمد خاتمی**²، **حسن روحانی**³ و **علی یونسی**⁴ نین تشویقلری ایله **سیدرضا صالحی امیری بابلی**⁵ "مدیریت **منازعات قومی در ایران**" آدلی کتابی بیر چوخ انسانلاری اجیر ائتمک ایله اورتایا قویموش⁶. دئمک، فارس ایستعمار حاکیمت مسئوللاری پلانلی بیچیم و شکیلده آذربایجان تورکلوگونو شیعه اولدوقلاری اوچون فارسلیقدا اریتمک و یوخ ائتمک ایسترلر. بو پلانلار محمود افشار یزدی نین سفاریشلرینه اساسا آذربایجان تورکلریندن قوربانلیقلار سئچیلیمک و اونلارین آدی ایله بو ایشی قاباغا آپارماق داها دوزگون و اویقون اولماسی سفاریش اولونموش، اوخوبوروق:

" تنها فایده ای که برای تدریس زبان ترکی در دبستانها و رواج رسمی آن در ادارات میتوان تصور نمود سهولت برای کودکان و مردم است ... برای هرکس آسانتر است با زبانی که از مادر آموخته صحبت کند تا زبانی که باید در مدرسه بیاموزد ؛ اما زبان ترکی در آذربایجان تنها همین یک جنبه را ندارد . زبان ترکی یکی از عناصر مهم ملیت بلکه مهمترین آنهاست، .. اگر مردم آذربایجان توانستند روزنامه های ترکی را به آسانی بخوانند و به ترکی چیز بنویسند و شعر بگویند دیگر چه نیازی به فارسی خواهند داشت؟... نگارنده با آموختن پنج دقیقه زبان ترکی هم در هر مدرسه یا دانشگاه آذربایجان مخالفم ...میخواهم آموزش فارسی را اجباری و مجانی و عمومی نمایند و وسائل این کار را فراهم آورند تا ظرف سه سال یا زودتر همه مردم بدون استثنا هر دو زبان را بدانند . پس از آن کم کم و خود بخود کلمات فارسی به قدری در لهجه ترکی داخل خواهد شد که اقلا صدی شصت فارسی خواهد بود و این نسبت روز به روز زیادتر می شود تا به صدی هفتاد برسد و دو زبان یکی خواهد شد . .. اگر این سیاست فرهنگی را دولت بپذیرد و ملت هم کمک کند، چه در آذربایجان و چه سایر شهرستانها، برای من تردیدی نیست که بی هیچ زحمت و دردسری برای هیچ کس و مخالفتی از هیچ کجا به مقصود خواهیم رسید بی آنکه آذربایجانیها احساس کرده باشند بعد از پنجاه سال به زبان فارسی ناحیه خودشان که باید آنرا لهجه " آذری تازه " خواند صحبت خواهند کرد... باید حتما اینکار به دست خود آذربایجانیها صورت گیرد...آذربایجانیان باید خودشان پیشقدم شده و زبان ملی خود را رواج دهند تا کم کم ترکی که خارجی است برود... مطلب از دو حال خارج نیست؛ یا آذربایجانی ایرانی هست، یا نیست. اگر هست ترک نمیتواند باشد.."⁷.

محمود افشار یزدی بو گؤروشلری تتوریزه ائتدیکدن سونرا فارسچا بیلیمگی مدنیت علامتی قلمه آلان و ملی کیملیکلریندن آریندیرلیمیش نئهللیست ذاتلار او جومله-دن احمد کسروی، سیدحسن تقی زاده، حسین کاظمزاده (ایران شهر) تقی ارانی، یحیی ذکاء، منوچهر مرتضوی، جواد شیخ الاسلامی و ... ذات تورک اولدوقلارینا باخمایاراق فارس مدنیت راسیستلیگینه لیبیک دئمگه چالیشمیشلار. بو فارس مدنیت راسیستلری نین یازدیقلاری خزعبلات بوگون ده فارس ایستعمار

یانچیلاری نین الینده آذربایجان تورکلوگونون علییه بیر قوز اولموش مقامدا ساییلار. علی یونسی، محمد خاتمی و حسن روحانی نین سفارشی ایله یازلمیش "مدیریت منازعات قومی در ایران" ادلی کتابدان دا بللی اولدوغو کیمی علی یونسی ایران ممالیکی محروسه سینده کی تورک خالق وارلیغینی "مدیریت" دئییه دانماغا، انکار ائتمگه و اونلاری فارسلیغین ترکیب حیصه سی قلمه آلماغا چالیشار⁸. قانون درگیسی علی یونسیدن سورموش:

"در مورد ترک‌ها چگونه است؟"

.... زبان ترکی که در آذربایجان رسم شده است، حدود 300-400 سال بیشتر سابقه ندارد که زبانی عارضی است و درگذشته همه آن‌ها مانند تالشی‌ها صحبت می‌کردند. زبان ترکی توسط آذری‌ها به شدت ایرانیزه شده است یعنی 50 درصد از اسامی اماکن و افراد آن‌ها فارسی است. برای مثال واژه آذربایجان از آذربادگان گرفته شده است. آذر به معنای آتش است که همان آذر یا آذر است. در واقع آذری‌ها، آگاهانه این زبان را فارسی کرده اند. حتی در افعال و ضمائر آذری هم نفوذ فارسی وجود دارد. برای مثال ضمیر «من» در زبان آذری وجود دارد. مرحوم دکتر مرتضوی که یک ایران شناس متبحر در ادبیات فارسی بوده و در تبریز زندگی خود را گذرانده است، به همراه دانشجویان خود تحقیقات گسترده ای در این خصوص انجام دادند که حاصل آن یک کتاب شده است. مقام معظم رهبری از طریق آقای حداد عادل از ایشان خواستند که استاد دانشگاه تهران شوند ولی ایشان قبول نکردن⁹.

اوسته علی یونسی نین چئینر توپور ائتدیگی گؤروش فارس ایستعمارچیلیق تئوریزی نین اساسینی قویموش محمود افشار یزدیدن دوغولموش. محمود افشار یزدی یازمیش:

"ترکی در ایران از ترکتازی به وجود آمده است. این زبان در چند قرن پیش به طور مهاجم وارد کشور شده و قسمتی از خاک وطن عزیز ما را گرفته است و هیچگاه لهجه بومی نیست و زبان ملی نمی تواند بود. مهمان ناخوانده و مزاحم است! مهمانی است که به ناموس وطن دست درازی کرده، زیرا زبان ملی وطن است و با مقدرات ملت هم اکنون بازی میکند! وجود آن ممکن است به جای غرور ملی که هر ملت زنده باید داشته باشد غرور محلی که برای وحدت ملی زبان آور است ایجاد کند. ... ترکی چون مهاجمانی دشمن از خارج به حال یورش به درون وطن ما آمده و نقاطی را تصرف کرده **فتنه انگیزی** می کند و قوا و پشتیبانانی هم در بیرون سرحدات دارد که هر زمان ممکن است به او کمک برسانند..."¹⁰.

محمود افشار یزدی تورکچه نی ایران ممالیکی محروسه سینه و آذربایجانا "اؤزگه" و "فتنه انگیز" قلمه آلدیقدان سونرا فارس مدنیت راسیستلری او جومله- دن تقی ارانی (تبریز)، احمد کسروی (تبریز)، حسین کاظمزاده ایرانشهر (تبریز)، عارف قزوینی (قزوین)، سیدحسن تقی زاده (تبریز)، صدق کیا (مازندران)، محمد امین ریاحی (خوی)، غلامحسین مرزآبادی (تبریز)، عبدالعلی کارنگ (تبریز)، غلامعلی رعدی آذرخشی (تبریز)، عنایت الله رضا (رشت)، جواد شیخ الاسلامی (زنجان)، ناصح ناطق (اورمیه)، محمد قزوینی (اهل بخش بشاریات قزوین)،

حسینقلی کاتبی (تبریز)، یحیی ذکاء(تبریز)، رحیک رضادزاده ملک (مراغه)، محمدرضا شعار (تبریز) و منوچهر مرتضوی (تبریز) اونون ایستعمارچیلیق تئوریسی اساسیندا مانور وئرمگه چالیشمیشلار. محمود افشار "تورکچه" نی مهاجم قلمه آلدیغی اوچون محمدرضا شعار اونا داها آرتیق بیر بویاق و رنگ قاتماغا چالیشاراق "**زبان عارضی**" دئییه دوشونجه باخیمیندان علی یونسی ذات عالییه ایفاده باخیمیندان باشچیلیق ائده رک یازمیش:

"نویسندگان منصف و اربابان تحقیق را متفقا عقیده بر این است که "**زبان فعلی آذربایجان یک زبان عارضی**" بوده و در نتیجه حملات و زجر و فشار و تمادی تسلط اقوام ترکی زبان به اهالی این قسمت از ایران تحمیل و مثل زبان مادری ملکه شده است"¹¹.

انسان اوسته محمدرضا شعارین گؤروشلرینی نظردن کئچیردیکده علی شریعتی نین [استعمار در نظر "**خود باخته ها**" مادر خوانده ظاهر میشود] ایفاده سی خاطرلاندیمیش اولار¹². بو اساسدا محمدرضا شعار هر هانکی تاریخی بیر فاکت اورتایا قویمادان آذربایجان تورکلوگونون دیلینی "**عارضی**" قلمه آلارکن فارس ایستعمار حاکیمیتی نین مسئولو علی یونسی ده فارس مدنیت راسیستلری نین نظرینی بیر علمی نظر دئییه اونلاردان یولا چیخاراق عوامفریبلیک ائتمگه چالیشار. منوچهر مرتضوی نین گؤروشلری ایسه پان ایرانست بیر محفل کیمی تاینیمیش و اؤزلرینی "آذرگشنسب" یوخسا "آذر گرسنه اسب" قلمه آلان فارس مدنیت راسیستلری نین اینتئرنت صحیفه لرینده یاینلامیشلار¹³. منوچهر مرتضوی او یازدیغی کتابدا فارسچا جمله قورولوشو ایله فارسچادان تورکچه یه ترجمه اولونموش جمله-لردن یولا چیخاراق آذربایجان تورکچه سی نین فارس جمله قورولوشو اولدوغونو ادعا ائتمیش. منوچهر مرتضوی بنله بیر بویوک خطایا یول وئرنک آذربایجاندا حاکیم اولموش فارسچا تعلیم و تربیت سیستمی نین فارسچا اوخوموش انسانلارین جمله قورولوشوندا اتکی و تأثیر قویدوغونو گؤز آردی ائتمیش یوخسا فارس حاکیم سیستمی اونون ملی و انسانی بیلینج و شعورونو باسیراراق اوندان بیر میمون اورتایا قویموش. یئری گلیمشکن بیر نئچه اؤرنک و مثال وئرمک ایله مسئله نی آیدینلیغا قاویشدیراق:

فارسچا جمله قورولوشو: اگر گنتسم ائوه، یاخشی اولار

آذربایجان تورکچه سی : ائوه گنتسم، یاخشی اولار.

فارسچا جمله قورولوشو: گندیم گوروم نه اولار.

آذربایجان تورکچه سی: گندیم نه اولدوغو گوروم.

فارسچا جمله قورولوشو: برای اینکه ناراحت اولمایسان گلیم.

آذربایجان تورکچه سی: راحتسیز اولمامان اوچون گلیم.

منوچهر مرتضوی آذربایجان تورکچه سینی فارسچانین ترکیب حیصه سی دئییه ادعا اولوشدوردوغوندا سونرا "**قیماخ / قیماق**" کلمه سی نین فارس "**خامه / خامک**" اولدوغونو ادعا ائتمیش. یئری گلیمشکن باشقا تورک دیلرینده

ده "قایماق" کلمه سی نین نئجه اولدوغونو سرگیلمک ایله بو فارس مدنیت راسیستلری و اونلارین دالیندا گیزلنمیش و آذربایجان تورکلوگو علییه جبهه آچمیش فارس ایستعمار یانچیلاری نین چیرکین نیتلرینی اورتایا قویاق:

آذربایجان خالق آغزی	آذربایجان ادبیات دیلی	تورکمن تورکچه سی	اؤزبک تورکچه سی	تاتار تورکچه سی	دیوان لغت الترق
قیماق	قایماق	گایماق	قایماق	قایماق	قایماق

اوسته گؤروندوگو کیمی تورک دیللی دوشمنلری و رقیبلی نین تورکچه-دن نفرت ائتدیکلرینه و تورکچه نی بیر لهجه دئییه قلمه آماقلارینا باخمایاراق تورکچه کنچمیشه دوغرو اؤز آرخائیکلیگینی قوروموش دیلر دن بیری ساییلار. آذربایجان کند، شهر و یئر آدلاری نین فارسچا ایفاده اولماسی مسئله سی ایسه، آرتیق اجتماعیت اوچون تانینمیش بیر گلشمه ساییلار. حاکیمیت چئوریلشی واسیطه سی ایله قاجار شاهلیغی حاکیمیتی یئرینه قورولموش فارس حاکیمیتی سیستمینه محمود افشار یزدی نین وئردیگی سفاریشلره اساسن بوتون تورکچه و عربچه یئر آدلاری فارسچایا چئوریلمه لی اولموش. بو دوغرولتودا محمود افشار یزدیدن اوخویوروق:

1- "ترویج کامل زبان و ادبیات فارسی و تاریخ ایران در تمام مملکت مخصوصا در آذربایجان و کردستان و خوزستان و بلوچستان و نواحی ترکمن نشین... کتب و رسائل ارزان قیمت سهل و ساده بزبان فارسی مخصوص آن نقاط تهیه نمود، بادهء معارف آنها اهمیت زیاد داد و مأمورین وطن پرست جدی فرستاد. مجله آینده بسهم خود این خدمت را نموده و قیمت اشتراک مجله را در آذربایجان ارزانتر از سایر ولایات و حتی ارزانتر از طهران (محل طبع مجله) قرار داده است.

2- کشیدن راههای آهن و مربوط و متصل نمودن کلیه نقاط مملکت بیکدیگر، تا بواسطه خلطه و آمیزش زیاد میان طوایف مختلف ایرانی یگانگی کامل پیدا شود.

3- کوچ دادن بعضی ایلات آذربایجان و خوزستان بنقاط داخلی ایران و آوردن ایلات فارسی زبان از داخله باین ایالات و شهرنشین کردن آنها، با رعایت شرایط اختلاط و گشودن مدارس. ... باید این ایلت را شهرنشین کرد، پس هرچا زمین به آنها بدهند وطن آنان میشود.

4- تقسیمات جدید ایالات و ولایات و از میان بردن اسامی آذربایجان و خراسان و کرمان و عربستان و غیره. در تقسیمات جدید باید دو اصل عمده را ملاحظه کرد: یکی اقتصادی و دیگری سیاسی. ... ملاحظه سیاسی آنکه تکمیل وحدت ملی را در تقسیمات جدید مرعی دارند. باید تقسیمان جدید ... مصالح سیاسی سابق الذکر بعمل آید.

5- تغییر اسامی ترکی و عربی که ترکنازان و غارتگران اجنبی بنواحی، دهات، کوهها و رودهای ایران داده‌اند باسامی فارسی و از میان بردن کلیه این قبیل آثار خارجی.

6- باید السنه خارجی را بطور رسمی برای اتباع ایران در محاکم، مدارس، ادارات دولتی و قشونی منع نمود- ولی باید تمام این اقدامات تدریجی و از روی تدبیر و ملایمت و متانت باشد و گرنه ممکن است نتیجه معکوس از آن گرفت و موجب انزجار و نفاق گردد. ..."¹⁴

علی یونسی نین آذربایجانلیلاری تورک تانیمادیغی دا محمود افشار یزدی نین فارس ایستعمارچیلیق سیستمینه یازدیغی تحریفنامه لره اساسلار، اوخوبوروف:

"عثمانیها ... ایدعا می کنند قسمت عمده ایرانیان از تبریزی و زنجان و قاجار و افشار و قشقائی و غیره همه "ترکند!" با کمال پروئی مدعیند که نظامی و عده کثیری از شعرای ایران و رجال نامی آن "ترک" بوده اند! بنا به عقیده آنها حتی تقی زاده، تیمور تاش ... و غیره همه ترک هستند... بارها ... به هموطنان آذربایجانی ما گفته و جواب دندان شکن شنیده اند"¹⁵.

اوسته گوروندوگو کیمی بو اسلام آدینا بارینمیش فارس جمهوری اسلامی مسئوللاری محمود افشار یزدی نین یازدیغی انسانلارین ملی کیملیک و منلیکلرینی دانماق سیاستلرینی داوام اندرلر. منوچهر مرتضوی محمود افشار یزدی نین مریدلریندن بیری اولاراق علی یونسی منظور ائتدیگی "زبان دیرین آذربایجان" ادلی کتابی یازمیش و "بنیاد موقوفات محمود افشار" ده اونو مجانی یابینلامیش¹⁶. علی یونسی-دن ائشیدیریک:

"ایشان دو کتاب مهم دارد که یکی از آنها راجع به زبان ترکی است؛ ایشان با گسیل 400-500 دانشجو به شهر و روستاهای آذربایجان یک تحقیق میدانی انجام دادند و زمان و نحوه شکل گیری زبان آذری را بررسی کردند و ثابت کردند که زبان اصلی آذربایجان، فارسی بوده و همچنان در خیلی از مناطق آذربایجان به فارسی صحبت می‌کنند"¹⁷.

علی یونسی نین منظور ائتدیگی کتاب مرند و جولفا آراسیندا یئر آلمیش "هرزند" و "گلین قایا" کندلرینده کی تات لهجه سی منظور اولونار. هر هانکی اوجقار داغین باشیندا یئرلشمیش بیر کندین دیلیندن یولا چیخاراق بیر ملی وارلیغی نهی ائتمک و اونلارین ملی وارلیقلارینی دانماق سیاستی ایسه، یالنیز و یالنیز فارس عوامفریبلرینه و فارس مدنیت راسیستلرینه اویقون گورونر. علی یونسی-دن گئنه ده ائشیدیریک:

"درخصوص عرب ها و ترکمن ها، موضوع مقداری متفاوت است؛ ترکمن ها از نژاد ایرانی نیستند و زبان آنها نیز از زبان ما تاثیر نگرفته است"¹⁸.

اوسته گوروندوگو کیمی بورادا "شیعه لیک" فاکتورو بؤیوک رول اوینار. تورکمنلر "سنی" اولدوقلاری اوچون علی یونسی علی شریعتی¹⁹ نین تکلیف ائتدیگی

پلان اساسیندا "ایرانیت" مقوله سینی "شیعه" و "فارس" دئییه نظره آلدیغی اوچون آذربایجان تورکلوگو دانماق و شیعه نفوسو چوخدور دئییه ایرانی "فارس" قلمه آماق دوشونجه سینه قاپیلیمیش. علی یونسی-دن ائشیدیریک:

"نباید در کشور شهروند درجه 1 و 2 داشته باشیم و باید برای همه ایرانی ها حقوق برابر قائل شد. این موضوعی است که قانون اساسی به ما تکلیف کرده و فلسفه حکومت داری هم این است. وظیفه حکومت تامین عدالت، امنیت، آسایش و امروزه اضافه بر این‌ها، توسعه است. در گذشته دولت حاکم بود اما در حال حاضر، دولت حاکم نیست بلکه خادم است"²⁰.

علی یونسی نین اوسته کی گؤروشو ده محمود افشار یزدی نین رضا شاه حاکیمیتینه یازدیغی 8 ماده لی تکلیفین سون ایکی بندینی اولوشدورار. محمود افشار یزدیدن اوخویوروق:

7- باید سرعت به آبادی این نقاط کوشید و وسائل زندگانی راحت و آزاد را برای مردم فراهم آورد تا وضع آنها از همسایه‌های فریبنده پست‌تر نباشد.

8- باید در اصول اداره مملکت سیاستی را اتخاذ نموده که نه بواسطه تمرکز زیاد منجر باستبداد و انزجار گردد و نه بواسطه عدم تمرکز زیاد موجب خودسری و هوچیگری ولایت شود. **بعقیده نگارنده بهترین سیاست اداری برای ایران سیستم دکنسانتراسیون است که بین سانترالیزاسیون (تمرکز) و دسانترالیزاسیون (عدم تمرکز) یا به اصطلاح معمول دیگر "لامرکزیت" میباشد. ... ما نمیتوانیم در مملکت خود اصول "عدم تمرکز" را هر قدر هم به به ایدال و آرزوی ما یعنی (آزادی) نزدیکتر است تبلیغ نماییم"**²¹.

اوسته گؤرونوگو کیمی فارسلیق توزاغینا توتولموش ملی توپلوملارا دیل و مدنیت آزادلیغی وئرمک بیئرینه فارس ایستعمار عامیللری ایچی بوش سؤزلر ایله فارس اولمایان ملی توپلوملاری اوسماقلاندرماق و اونلاری آلداتماق ایسترلر. عملده ایسه بوتون امکانلار مرکزده و فارس ولایتلرینده ساغلانار. علی یونسیدن اوخویوروق:

"مصادق آن در این است که آنها متوجه شوند در جلوی چشم هستند و در انتصابات، استخدام‌ها و ارتقاها اجتماعی دیده می شوند و هیچ محدودیتی به دلیل قومیت و مذهب برای آنها وجود ندارد. این‌گونه نباشد که اگر نمره عالی کسب کردند، از به دست آوردن موقعیت محروم شوند. **متاسفانه مصادیقی در کشور ما وجود دارد که به دلیل نسبت داشتن با یک دین، فرقه یا مذهب از حق خود محروم شده اند"**²².

علی یونسی نین اوسته قالین بلیرلنمیش سؤزلری دوغرو و گئرچکلرگه اویقون اولارسا، بو یاناشما حسن روحانی کابینه سینده بیر دها رضا شاه زامانینا، محمود افشار یزدی نین سفاریشلرینه اساسان تئوریزه اولموش "ایرانیت" آنلایشینا دؤنوش بیر مقام ساییلار. بئله لیکله "سنی" کورد و بلوچلار دا تجرید دوروم و حالتدن چیخاریلاراق بونلار دیل و مدنیتلریندن محروم قالدیقلاربنا

باخمایاراق تورکلوگه قارشین "ایران ملتی" دئییه فارس هنگمونسی خدمتینه آینارلار. محمود افشار یزدی "ایران ملتی" آنلاییشی اوزره یازمیش، اوخویوروق:

"... آذربایجانی، کرد، لر، طهرانی، خوزستانی، گیلانی، خراسانی، اصفهانی، بلوچ و غیره که از حیث زبان و مذهب با یکدیگر اختلاف دارند همه متعلق به ملت ایران میباشند"²³.

محمود افشار یزدی نین گؤروشلرینه اساسا ایران ممالیکی محروسه سینده کی یهودیلر، ائرمیلر تاریخ بویو باشقا ائتیکلر ایله ایچ ایچه یاشاماقلارینا باخمایاراق "ایرانلی" قلمه آینمازلار. بوگون جمهوری اسلامی حکومتی نین ائرمیلره دیل و مدنیت حاقی وئرمه سی بلکه ده محمود افشار یزدی نین تئوریلرینه اساسلانا. علی یونسی بیر داها شیعه لیک اوزره ویراژ وئرمگه چالیشمیش:

"... متعصبان مذهبی هم نگران این هستند که اگر فرق و ادیان دیگر محدود نشوند، ممکن است سلطه پیدا کنند. در حالی که اینگونه نیست و در ایران اسلامی که اکثریت شیعه اثنی عشری و فارس هستند، به طور طبیعی قانون حکم می‌کند که همیشه اکثریت فرصت های بیشتری به دست آورد اما این نباید به قیمت نادیده گرفتن حقوق سایرین باشد و آنها نیز باید منزلت، ثروت، رشد، امنیت و رفاه خود را داشته باشند"²⁴.

اوسته گؤرونوگو کیمی شیعه لیک مقوله سی "فارسلیق" اوچون بیر گوج فاکتورو دئییه قلمه آیناراق شیعه آذربایجان تورکلوگو، عربلر و باشقا شیعه مذهبلر ائتیک و خالقلار دا بورادا شیعه دئییه بیر فارس فاکتورو قلمه آینمیشلار. فارس حاکیمیت مسئوللارینا بئله بیر جسور و قییمسیز (بیر رحم) چیخیش ائتمگه ایمکان وئرن فارس اولمایان شیعه لرین او جومله-دن آذربایجان تورکلوگونون ده اؤز ملی کیملیکلرینی درک ائتمدیکلری و فارسلیق باسقیسینا گؤز یومماقلاری ساییلار. علی یونسیدن اوخویوروق:

"... باید به دختران و پسران خود اعتماد داشته باشیم تا در مناطق مختلف تحصیل و کار کرده و همان جا زندگی و ازدواج کنند. باید اجازه داد تا کرد با بلوچ، یزدی با کرد و عرب با ترکمن ازدواج کند. در واقع با ازدواج و آمد و رفت به هم نزدیک تر می‌شویم. هر چه به همدیگر نزدیک تر و آمیخته تر شویم، همبستگی بیشتری ایجاد شده و دوستان بیشتری پیدا می‌کنیم و رونق اقتصادی هم سرعت پیدامی‌کند. وزارت علوم، ارشاد، آموزش و پرورش و سازمان‌های نظامی، سپاه، ارتش و بسیج برای اختلاط و امتزاج جمعیت، می‌توانند نقش کلیدی داشته باشند."²⁵

اوستکی مقاملاری علی یونسی طرح ائتمکله فارس اریتمک سیاستی دوغورولتوسوندا تکلیف ائتمگه چالیشمیش. بیلیندیگی کیمی ائولنمک مسئله سی بیر شخصی و کیمین کیم ایله ائولنمه سی ده اونون شخصی مسئله سی ساییلار. آنجاق بو مسئله نی سیاسی مستطویه قالدیرماقلا فارس حاکیمیت مسئولو یئنی بیر سفربرلیک ایچینه گیرمگین لازیم اولدوغونو گؤستریمگه چالیشار. علی یونسی داوام ائتمیش:

"هر چه که احزاب ملی‌تر باشد به نفع ماست. احزاب محلی به مصلحت ما نیست. حزب ملی که در سراسر ایران فراگیر باشد و همه با ایده‌های مشترک ملی در آن شرکت کنند به مصلحت ماست که متأسفانه به این جایگاه نرسیده‌ایم که احزاب ملی داشته باشیم. این‌گونه احزاب اگر هم شکل گیرد متأسفانه به گونه ای تضعیف می‌شود. مصلحت آینده ملت ایران این است که احزاب ملی شکل گرفته تا از طرف دولت و مردم برای مبارزه با واگرایی‌ها نمایندگی کنند. واگرایی محلی یا قومی و مذهبی را با احزاب ملی و با گروه‌های اجتماعی می‌توان مهار کرد و با برخورد و اجبار نمی‌توان با این موضوع رفتار کرد. البته باید جلوی **فتنه و قوم‌گرایی** را گرفت..."²⁶.

اوسته گوروندوگو کیمی "**احزاب محلی**" دندیکده فارس اولمایان ائتیکلری نماینده لیک ائده جک سیاسی و اجتماعی تشکیلاتلار منظور اولونار. بو اساسدا فارس امامزاداسی "شفاء" وئره جک و گوزلو ائده جک دئییل، کور ائده جک ساییلار. اوز مجلسی قبول ائتدیگی قانونلاری اجرا ائتمکدن بویون قاچیران دؤتلر نئجه خادیم بیر دؤلت اولابیلر؟ نه زاماندان، هانکی مدنیت اساسیندا دیل و مدنیت حاکی "**فتنه**" قلمه آیینمیش؟ دئمک، حقوق برابرلیگی دندیکده هامی نین فارس اولماسی منظور اولونارمیش. بو تئورینی محمود افشار یزدی ده رضاخانا تسلیم ائتمیش و فارس حاکیمیتی ده محمود افشار یزدی نین تۆکدوگو ایستعمارچیلیق پلانلاری اساسیندا فارسلا تفاق سیاستینی داوام ائتمیش و بو دوغرولتودا قرارلی ساییلار. "**احزاب ملی**" منظور ائتدیکده فارس حاکیمیتی و حاکیمیتچیلیک باخیمیندان حاکیمیتیه پوزیسیون فارس مخالفتی نین فارس اولمایان ائتیک بؤلگه لرده "ایستعمارچیلیق بؤلمه لری (ستون پنجم Kolonie)" ماهیتینده فارس اولمایان ملی توپلوملاری فارس دیل و مدنیتی اساسیندا بیچیملندیرمک و تشکیلاتلاندیرماق منظور اولونار. بو اساسدا کئچمیش نئجه ایله اولدوغو اؤرنک و نمونه لر تیکرار اولاراق "**اصولگرا**" یوخسا "**اصلاح طلب**" دئییه فارس اولمایان توپلوملاری فارسلیق اساسیندا مخمسه ایله اوز اوزه قویماق منظور اولونار.

¹ علی‌یونسکی، دستیار ویژه رئیس‌جمهور در امور اقوام و اقلیت‌ها: باید جلوی فتنه و قوم‌گرایی را گرفت، تاریخ: ۱۳۹۷/۲/۱ - شماره: 1182: <http://www.ghanoondaily.ir/fa/news/main/100089>: **باند-جلوی--فتنه-و-قوم-گرایی--را-گرفت**

² سید محمد خاتمی یزدی، روحانی، سیاست‌مدار اصلاح طلب و پنجمین رئیس‌جمهور ایران است که طی دو دوره بین سال‌های 1376 تا 1384 این مسئولیت را عهده‌دار بود. http://fa.wikipedia.org/wiki/%D8%B3%DB%8C%D8%AF_%D9%85%D8%AD%D9%85%D8%AF_%D8%AE%D8%A7%D8%AA%D9%85%DB%8C

³ حسن روحانی (با نام پیشین حسن فریدون) زاده در سرخه، استان سمنان، روحانی و سیاست‌مدار ایرانی، رئیس‌جمهور فعلی جمهوری اسلامی ایران، استاد پژوهشی مرکز تحقیقات استراتژیک و عضو مجمع تشخیص مصلحت نظام از سال ۱۳۷۰ است. روحانی از سال ۱۳۶۸ تا ۱۳۸۴ دبیر شورای عالی امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران و رئیس تیم هسته‌ای و مذاکره‌کننده ارشد ایران با سه کشور اروپایی آلمان، فرانسه و بریتانیا در مورد برنامه هسته‌ای ایران، از سال ۱۳۶۸ تا ۱۳۹۲ عضو شورای عالی امنیت ملی به نمایندگی از رهبر جمهوری

اسلامی ایران و از سال ۱۳۷۱ تا ۱۳۹۲ رئیس مرکز تحقیقات استراتژیک مجمع تشخیص مصلحت نظام نیز بوده است.

⁴ علی یونسی در محافل امنیتی معروف با نام مستعار **علی ادیسی** دستیار ویژه رئیس جمهور ایران در امور اقوام و اقلیت‌های دینی و مذهبی است. او همچنین چهارمین وزیر اطلاعات جمهوری اسلامی ایران پس از استعفای اجباری ذری نجف آبادی در دولت خاتمی بوده است

⁵ سیدرضا صالحی امیری، سیاستمدار، رئیس اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران در دولت حسن روحانی است :
http://fa.wikipedia.org/wiki/%D8%B1%D8%B6%D8%A7_%D8%B5%D8%A7%D9%84%D8%AD%D8%8C_%D8%A7%D9%85%DB%8C%D8%B1%DB%8C

⁶ رضا صالحی امیری، مدیریت منازعات قومی در ایران مرکز تحقیقات استراتژیک، تهران، بهار ۱۳۸۸، ص. ۳۰
⁷ ایران افشار، زبان فارسی در آذربایجان، تهران ۱۳۶۸؛ ص. ۲۷۴ - ۲۳۰، محمد افشار یزدی، یگانگی ایرانیان و زبان فارسی

⁸ رضا صالحی امیری، مدیریت منازعات قومی در ایران مرکز تحقیقات استراتژیک، تهران، بهار ۱۳۸۸

⁹ علی یونسی، باخ اورادا.

¹⁰ ایراج افشار یزدی، زبان فارسی در آذربایجان، تهران ۱۳۶۸؛ محمود افشار یزدی، یگانگی ایرانیان و زبان فارسی ص. ۲۸۹.

¹¹ ایرج افشار یزدی، زبان فارسی در آذربایجان، تهران ۱۳۶۸، ص. ۳۲۱، آیینمیش: محمدرضا شعار، نقل از کتاب "بختی در باره زبان آذربایجان" تبریز ۱۳۴۶.

¹² علی شریعتی، بازشناسی هویت ایرانی- اسلامی، ص. ۳۰۳.

¹³ باخ اوسته، منوچهر مرتضوی، زبان دیرین مردم آذربایجان، آذرگشنسب ...

¹⁴ محمود افشار یزدی، مسئله ملیت و وحدت ملی ایران، مجله آینده، چاپ دوم، ۱۳۵۲، ص. ۵۶۶-۵۶۹.

¹⁵ محمود افشار یزدی، آینده، جلد دوم، تهران، چاپ دوم ۱۳۵۱؛ اران و مسئله آذربایجان، صحیفه ۹۲۱-۹۲۶

¹⁶ منوچهر مرتضوی: «زبان دیرین آذربایجان»، بنیاد موقوفات دکتر محمود افشار، تهران ۱۳۸۴

¹⁷ علی یونسی، باخ اورادا.

¹⁸ علی یونسی، باخ اورادا.

¹⁹ علی شریعتی، باز شناسی هویت ایرانی- اسلامی، چاپ تهران.

²⁰ علی یونسی، باخ اورادا.

²¹ محمود افشار یزدی، مسئله ملیت و وحدت ملی ایران، مجله آینده، چاپ دوم، ۱۳۵۲، ص. ۵۶۶-۵۶۹.

²² علی یونسی، باخ اورادا.

²³ محمود افشار یزدی، مسئله ملیت و وحدت ملی ایران، مجله آینده، چاپ دوم، ۱۳۵۲، ص. ۵۶۰.

²⁴ علی یونسی، باخ اورادا.

²⁵ علی یونسی، باخ اورادا.

²⁶ علی یونسی، باخ اورادا.